

Terhi Halonen

## Tutkimuksen tämänhetkinen tilanne

Tutkimus painottuu tässä vaiheessa etnografisen tutkimusaineiston kokoamiseen ja tutkimuskentän analyttiseen haltuun ottoon. Tutkimuksessa on tällä hetkellä mukana viisi informanttia. Iältään he ovat 18–25-vuotiaita, neljä nuorta miestä ja yksi nuori nainen. Osallistuminen tutkimukseen on perustunut vapaaehtoisuuteen, ja tullessaan mukaan tutkimukseen nuoret ovat olleet asunnottomia. Heidän asunnottomuutensa syyt ovat moninaisia; niihin sisältyy riitoja vanhempien tai naapurien kanssa, taidottomuutta ja haluttomuutta hallita omaa asumista tai nuoren oma tahto muuttaa hankalaa asumistilannettaan. Informanttien tämänhetkinen elämäntilanne / asumistilanne on hyvä, sillä toukokuun 2013 lopussa neljällä heistä on oma asunto. Yksi informanteista on yhä asunoton. Hän majoilee kaverinsa luona ja yrittää saada työkokeilunsa käyntiin, jotta asunnonsaanti yksityisiltä asuntomarkkinoilta helpottuisi.

Tutkimuksen alkuvaiheen painopiste on ollut tutkimussuunnitelman täsmentämissä ja tutkimukseen osallistuvien nuorten ja nuorten aikuisten löytämisessä. Asunnottomia nuoria on erittäin vaikea löytää, koska nuorten asunnottomuus piiloutuu julkiselta katseelta. Heitä ei yleensä tavoiteta esimerkiksi ”tavallisista” asunnottomien tukipisteistä, kuten Joensuun asumisen tukipisteeltä tai Savonlinnan päihdehuoltokeskuksen tukiasunnoilta. Tietoa tutkimukseen pyydetävistä nuorista olen saanut Savonlinnan kaupungin nuorten sosiaalihojajalta ja Joensuun yhdyskuntaseuraamus-laitoksen työntekijältä sekä nuorilta itseltään. Tutkimustyön (jo ennakoituksi) haasteiksi ovat osoittautuneet informanttien tekemät ”oharit” - sovituille tapaamisajankohdille saapumattomuus - sekä heidän elämäntilanteidensa nopeat vaihtelut, jotka voivat osaltaan aiheuttaa jopa vaaratilanteita havainnointipäivien aikana niin informantille kuin tutkimuksen tekijälle (esim. väkivallan uhka erilaisissa välien selvittelytilanteissa).

## Tutkimusluvut

Joensuun kaupungin hankkeelle myöntämä tutkimuslupa on kunnossa ja mahdollistanut etnografian Joensuun alueella. Savonlinnan kaupunki myönsi tutkimusluvan loppuvuodesta 2012, minkä jälkeen tutkimusaineiston kerääminen, eli aluksi informanttien etsiminen, aloitettiin myös Savon-linnan alueella. Kuopion kaupunki haluaa tutkimuslupaa varten Itä-Suomen yliopiston tutkimus-eettisen toimikunnan lausunnon tutkimuksen eettisyydestä. Lausunto haetaan toimikunnalta alkusyksyllä 2013. Siihen saakka aineiston kokoaminen painottuu Joensuun ja Savonlinnan seuduille.

## Tutkimuspaikkakunnat

Pohjois-Karjalassa tutkimusaineistoa on koottu Joensuussa ja Lehmassa. Etelä-Savossa tutkimuspaikkoja ovat olleet Savonlinna ja Pieksämäki (yksi informanteista on ollut vankina Naarajärven vankilassa). Kuopiossa tutkimustyö on tarkoitus aloittaa syksyllä 2013.

## Aineistonkeruumenetelmät

Tutkimusaineistoa on kerätty haastatteluin, osallistuvalla havainnoinnilla, valokuvien ja niin sanotuilla arkielämän aikajanoilla. Valokuvia on käytetty ja käytetään haastattelujen tukimateriaalina informanttien muistellessa elämäänsä ensin asunnottomana ja myöhemmin kenties oman kodin haltijana. Toissijainen tutkimusaineisto sisältää myös tilastoja kaupunkien asunnottomuustilanteesta sekä nuoriso- ja vuokratalojen käyttöastetietoja.

- Haastattelut

Tutkimukseen osallistuvat nuoret asunnottomat on haastateltu kevään aikana vähintään kerran ja useampi nuori kahdesti. Yksi informantti on tavattu vain kerran, sillä nuori ei ole tullut muille sovituille tapaamisille.

Tutkimuksen viranomaisaineiston kartuttamiseksi haastatteluja on tehty Savonlinnan kaupungin sosiaalitoimessa, jossa on haastateltu kaupungin nuorten sosiaaliohjaaja sekä Savonlinnan Seudun Nuorisoasunnot ry:n ja Savonlinnan Opiskelija-asunnot oy:n asukasohjaajat sekä tuetun asumisen Pirtti-toiminnan toiminnanvastaava. Joensuussa on haastateltu Joensuun kaupungin asunnottomien asioista vastaava sosiaaliohjaaja.

Haastattelupaikkoina ovat toimineet ensisijaisesti informanttien omaan elämään liittyvät tilat, kuten Joensuun Kansalaistalo, yhdyskuntaseuraamuslaitos, asumisen tukipiste, päihdehuoltokeskuksen tukiasunto, erilaiset ravintolat ja kahvilat, vankilan kappeli sekä tutkijan auto.

- Osallistuva havainnointi

Kahden informantin arkielämää ja sosiaalisia kontakteja on havainnoitu kevään ja alkukesän aikana useiden päivien ajan osallistuen heidän toimintoihinsa.

Pohjoiskarjalaisen informantin mukana on kuljettu työ- ja elinkeinotoimistossa, sosiaalitoimessa hänen hakiessaan toimeentulotukea sekä selvitetty keskeytynyttä koulunkäyntiä ja sen jatkomahdollisuuksia. Informantin mukana on käyty selvittämässä asuntoasioita ja osallistuttu myös asunnonhakuun liittyvään kartoitushaastatteluun sekä käräjäoikeuden istuntoon.

Eteläsavolaisen informantin elämää on havainnoitu käymällä vierailulla vankilassa normaalina vierailuajankohtana. Informantin vankeusrangaistuksen päätyttyä hänet on käyty hakemassa pois vankilasta ja näin on päästy osallistumaan hänen ensimmäiseen päiväänsä vapaudessa. Tämän informantin kanssa koottuun aineistoon sisältyy myös pitkä tekstiviestikeskustelu, joka on jatkunut koko informantin tutkimukseen osallistumisen ajan.

### Tutkimuksen eteneminen

Tutkimus etenee aikataulullisesti hyvin ja suunnitellusti. Suuri osa haastatteluista on litteroitu. Aineistoon tutustuminen on ohjannut teoreettisen ja tutkimuksellisen keskustelun lukemistani ja samalla nostanut esille aiheita ja kysymyksiä, joihin palaan kesällä 2013 tehtävien haastattelujen aikana. Erityisen tärkeänä pidän tutkimuksen tässä vaiheessa luottamuksellisten suhteiden luomis- ja informantteihin ja tätä kautta mahdollistuvan syvän ja luotettavan tutkimusaineiston keräämisen.

Olen osallistunut säännöllisesti Itä-Suomen yliopiston yhteiskuntatieteiden jatko-opiskelijoille järjestettävään tutkijaseminaariin, jossa olen esitellyt tutkimustani saaden palautetta ja ohjausta.